

Arkivsaknr:	2017/810
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Iren Førde

Saksgang

Plan og eiendomsutvalget
Formannskapet

Møtedato

06.09.2017
18.09.2017

Prioritering av fosser - revisjon av Regional plan om vannkraft

Rådmannens forslag til vedtak:

Gildeskål kommune viser til den store utbyggingen av vannkraft som er gjort i kommunen, og å prioriterer derfor følgende vassdrag inn i Regional plan for vannkraft: Skaugvollfossen, Kjellingelva, Hellervikelva, Krokkelva/Krokotåga, Forsåelv/Forsåga, Ravikelva og Sandneselva.

Vedlegg

- 1 Fosser og vassdrag - Forespørsel om politisk prioritering i kommunen
- 2 Vedlegg 1 - Prioriterte fosser

Bakgrunn for saken:

Regional plan om vannkraft er under revisjon. Gjeldende plan ble vedtatt i 2012. Planen er et styringsdokument som beskriver prioriteringer og veivalg for regionens ønskede utvikling innen vannkraft i et langsiktig perspektiv. Et planforslag vil sendes på høring og offentlig ettersyn høsten 2017 og det tas sikte på at planen vedtas i fylkestinget i løpet av 2018.

Den regionale vannkraftplanen vil bli et verktøy for vurdering av alle søknader om konsesjon for produksjon av vannkraft i Nordland. En viktig del av revisjonen er å avklare hvilke interesser og verdier som skal legges til grunn for disse vurderingene. I denne sammenheng ønsker fylkeskommunen nå innspill fra kommunen på lokalt viktige fosser og vassdrag.

I dagens Regional plan om små vannkraftverk (planen som revideres) er det en retningslinje som sier at det ikke skal tillates utbygging i prioriterte fosser. Vedlegg 1 gir en oversikt over disse fossene i dagens plan. Det er aktuelt å videreføre retningslinjen i den nye planen, som vil omfatte alle vannkraftverk.

Nordland fylkeskommune ber om innspill på lokale ønsker om prioriterte fosser og vassdrag i kommunen. Dette kan være fosser, eller vassdrag, av betydning for landskapsopplevelse, friluftsliv, reiseliv, fiske, kulturmiljø, natur og miljø, fosser med betydning for kommunens historie eller identitet, eller med betydning lokalt. Det bes om innspill på fosser/vassdrag utover nasjonale laksevassdrag, vernede vassdrag og andre verneområder.

Ettersom prioriteringene vil legges til grunn for politiske høringsuttalelser, er det viktig at forespørselen behandles politisk i kommunen. Vedtak i kommunen vil bidra til en tydelig og lokalt forankret politikk som viser hvilke verdier man ønsker å ta vare på i kommunen. Fylkeskommunen ber derfor om at saken tas opp til politisk behandling i kommunen.

Det understrekes at det er frivillig å prioritere fosser og vassdrag i kommunen. Fossene i vedlegg 1 vil ikke videreføres automatisk til den nye planen, men er eksempler på fosser som kan prioriteres av kommunen. Det er bare fosser og vassdrag foreslått etter politisk behandling i kommunene i denne runden som vil tas med i den regionale planen.

Hva blir konsekvensene av kommunens prioritering?

Konsekvensen av å prioritere en foss eller et vassdrag, blir at fossen/vassdraget knyttes mot en retningslinje i den regionale planen. Ettersom den regionale planen vil gjelde alle vannkraftverk i fylket, vil prioriteringen også gjelde for saksbehandling når konsesjonsmyndigheten for minivannkraftverk (de inntil 1 MW) overføres til kommunene 1. januar 2018. Ved revisjon av *Regional plan for vannregion Nordland og Jan Mayen* vil det også bli sett til de prioriterte fossene/vassdragene ved utarbeiding av nye miljømål.

Vannkraftutbygginger i kommunen

Kommunen har i dag en stor kraftproduksjon, mye på grunn av Sundsfjord kraftverk. Kraftverket ble bygget i perioden 1960 til 1963. I tillegg finnes det fem mindre kraftverk: Forså (1963), Langvann (1979), Reinskar (2008), Sjøfossen (1949) og Skromma (2009).

For noen år tilbake ga Sjøfossen Energi AS innspill til kommunen om at følgende vassdrag burde vurderes for småkraftverk: Kjellingelva, Hellervikelva, Tindåga, Breivikelva, Sandvatn, Tverråga, Vakkerdalselva, Krokkelva og Forsåelv. Av disse inngår Sandvatn og Vakkerdalselva i verneområder på Sundsfjordfjellet, Tverråga, Breivikelva og Tindåga er gitt konsesjon for utbygging. Det gjenstår da tre elver av de som var av interesse for utbygging i 2007.

Lokal energiutredning

For alle kommuner i Norge er det utarbeidet lokale energiutredninger. Utredningene skal gi informasjon om lokal energiforsyning, stasjonær energibruk og alternativer på dette området, og gjennom å øke kunnskapen bidra til en samfunnsmessig rasjonell utvikling av energisystemet.

Det er områdekonsesjonæren, det vil si nettselskapet som har fått konsesjon til å levere strøm i den aktuelle kommunen, som har ansvar for å oppdatere utredningene. For Gildeskål er det Nordlandsnett som lager utredningen. Siste utredning er fra 2012.

Av sammendrag og konklusjon framgår det at energibruk til boligformål er dominerende. Det forventes ingen store endringer i energibruken totalt. Ny fritidsbebyggelse antas å veie opp for forventet nedgang i folketallet. Noe ny næringsvirksomhet kan forventes.

Muligheter som finnes for anlegg av mini- og mikrovannkraft i tillegg til de som til nå er planlagt bør undersøkes. NVE har beregnet potensialet til 73,4 GWh (< 3kr/ kWh), inklusive Samlet Plan.

Vurdering:

Som det framgår av Vedlegg 1 har Gildeskål kun prioritert Skaugvollfossen i gjeldende plan. Skaugvollfossen er vernet i verneplan IV. Mye er allerede utbygd i kommunen, og det er derfor viktig å ta stilling til om flere av de gjenværende/uberørte vassdragene skal prioriteres i regional plan for vannkraft.

I sak 67/02 vedtok kommunestyret at det skulle gjøres en helhetlig vurdering av gjenværende vassdrag i forhold til kraftutbygging. Bakgrunnen var at kommunen allerede er vesentlig berørt av utbygging. Arbeidet med en kommunedelplan for vassdrag ble meldt oppstartet i mai 2003. Planen ble imidlertid ikke ferdigstilt grunnet manglende kapasitet ved drifts- og næringsetaten. Det var heller ikke avsatt midler til innleie av ekstern bistand; noe som er en forutsetning da nødvendig kompetanse ikke finnes i kommunen.

Vassdrag har en flerbruksverdi; som landskapselement og ressurs for rekreasjon/friluftsliv, biologisk mangfold, men også som vannforsyning, energiproduksjon og annen næringsutvikling.

Utbygging av de gjenværende elvene er beskjedne utbygginger som neppe vil medføre flere arbeidsplasser i kommunen. Selve anleggsfasen kan imidlertid forventes å gi noe oppdrag til lokalt næringsliv. Rent generelt vil en utbygging ha en positiv økonomisk effekt i form av skatter og avgifter m.v; inntekter til grunneier, kommune og stat. Denne type utbygging vil ikke utløse noen ekstraordinære skatter slik større vannkraftverk gjør. Kommunen har blant annet ikke rett på konsesjonskraft fra kraftverk som behandles etter vannressursloven. Kommunen har heller ikke rett til å kreve engangsbeløp som kompensasjon; i alle fall ikke som del av konsesjonsbehandlingen. Inntektene må veies opp mot de miljømessige konsekvensene.

Uberørt natur og elver som løper fritt har en egenverdi som ikke må undervurderes.

Fordelene med utbygginger anses å være av ren økonomisk art, men vil ikke ha stor samfunnsmessig betydning slik rådmannen ser det. Gildeskål kommune må vurdere den samlede belastningen som stadig nye vannkraftutbygginger medfører for naturen i kommunen.

Kommunen har et stort produksjonsoverskudd av elektrisk kraft, og har ikke behov for mer kraft pr i dag.

Spørsmålet om utbygging bør først og fremst ses i lys av at svært mye av kraftproduksjonspotensialet i Gildeskål allerede er utnyttet. Utbyggingene har hatt og har stor økonomisk betydning for kommunen, men har også hatt konsekvenser bl.a. for friluftsliv, fiske og landskapsbildet. Utbygging medfører varige endringer av landskapet og redusert vannføring i elvene. Dette vil mest sannsynlig også føre til tap av arter.

Gildeskål er en kommune som satser stort på hyttebygging og tilrettelegging for fritidsinteressene. Skal kommunen fortsatt markedsføre seg som en fritidskommune, er det viktig å bevare vakre landskap med ubebrørt natur. Elver som renner fritt er viktige kvaliteter i dette bildet. Det må legges til rette for at naturen bevarer sine kvaliteter og er tilgjengelig for alle.

Konklusjon:

På denne bakgrunnen vil rådmannen anbefale at kommunen i tillegg til Skaugvollfossen prioriterer Kjellingelva, Hellervikelva, Krokkelva/Krokotåga, Forsåelv/Forsåga. I tillegg kan det være aktuelt å prioritere Ravikelva og Sandneselva selv om disse så langt ikke har vært nevnt som interessant for utbygging. Det er fine vassdrag med stor lokal verdi som landskapselement.